

- Notitie -

Uitgangspunten afwegingskader grootschalig batterijopslag

Aanleiding

Het energiesysteem in Nederland verandert van een centraal naar een meer decentraal energiesysteem. Voor het balanceren en de stabiliteit van het elektriciteitsnet voorzien experts een toenemende behoefte aan batterijen. Een veelvoud aan ontwikkelaars van batterij-initiatieven dienen ook in Flevoland inmiddels aanvragen in bij gemeenten en netbeheerders. Op dit moment bestaan beleidsmatig onvoldoende kaders voor de energetische en ruimtelijke inpassing van grootschalige batterijopslag in Flevoland. Provinciale Staten (hierna: PS) heeft in juli 2023 met behulp van een experimentenkader een drietal batterijopslag-initiatieven die niet binnen het bestaande bestemmingsplan en provinciaal beleid pasten gefaciliteerd. Op basis van de evaluatie van het experimentenkader is gewerkt aan een afwegingskader voor grootschalige batterijopslag. Gedeputeerde Staten (hierna: GS) heeft een toezegging aan PS gedaan dat een aanzet voor dit afwegingskader wordt geagendeerd in de commissie RND, inclusief een evaluatie met de geleerde lessen uit de experimenten (RND160).

Samen met gemeenten, netbeheerders, Interprovinciaal Overleg (hierna: IPO) en Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) is de provincie gestart met het opzetten van een sturingsinstrument voor de vestiging van grootschalige batterijen in Flevoland dat rekening houdt met zowel de ruimtelijke als ook de energetische inpassing. De ruimte is schaars en de ruimtelijke inpassing van batterijen kan in concurrentie staan met andere ontwikkelingen, zoals woningbouw, agrarische bedrijvigheid, infrastructuur enzovoort. Batterijen kunnen deels een bijdrage leveren aan het ontlasten van het elektriciteitsnet en kunnen in combinatie met andere maatregelen helpen om de impact van netcongestie in Flevoland te beperken. Een ongecontroleerde hoeveelheid aan batterijen kan echter netcongestie versterken. Dit dreigt vooral wanneer batterijen vooral op de balanceringsmarkt worden ingezet. Hieruit volgt dat energetische inpassing noodzakelijk blijkt. Samenvattend is het doel van het afwegingskader tweedelig. Het afwegingskader zal ten eerste bijdragen aan een toekomstbestendig provinciaal energiesysteem ten behoeve van de doorontwikkeling van Flevoland. En ten tweede zal het afwegingskader voor grootschalige batterijopslag bijdragen aan het bewaren van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van Flevoland.

1.1 Van experimentenkader naar afwegingskader

Op 19 juli 2023 heeft PS besloten om geen wensen en opvattingen mee te geven aan het experimentenkader. Tegelijkertijd hebben daarmee GS besloten om het experimentenkader vast te stellen. De drie gemeenten (Noordoostpolder, Dronten, Zeewolde), waar de drie batterijopslagen zullen worden gerealiseerd, zijn van dit besluit op de hoogte gebracht.

In het voorstel aan PS is duidelijk aangegeven dat een experimentenkader alleen niet voldoende is om ook andere grootschalige batterijopslagen mogelijk te maken. Daarvoor is beleid (een afwegingskader) nodig, dat dan ook een plaats krijgt in het provinciaal beleidshuis. Terwijl voor de ruimtelijke en landschappelijke inpassing in principe instrumenten bestaan die in beleidsvorming toegepast kunnen worden, ligt er voor de energetische inpassing een uitdaging dat momenteel een energetisch sturingsmechanisme ontbreekt. In het experimentenkader zelf lag de focus vooral op ruimtelijke inpassing van de initiatieven. Voor het afwegingskader is het ontwikkelen van een energetisch sturingsmechanisme gewenst.

Er is een begin gemaakt met het onderzoek van de juridische mogelijkheden hoe energetische criteria in een afwegingskader een plaats kunnen krijgen (mede in het licht van de Omgevingswet). Dit onderzoek is nog niet volledig afgerond. Onderzoeksresultaten zijn momenteel niet beschikbaar. Tegelijkertijd is het provinciaal beleid afhankelijk van het nog te ontwikkelen beleid van het Rijk voor batterijopslag. In hoofdstuk 5 van deze notitie wordt hier nader op ingegaan.

1.2 Totstandkoming van de notitie

Een belangrijke pijler voor het Afwegingskader is draagvlak. Om zoveel mogelijk input bij relevante stakeholders op te halen heeft de provincie een kick-off-bijeenkomst plus een drietal thematafelbijeenkomsten georganiseerd. Voor deze sessies waren Flevolandse gemeenten (op het gebied van Energie, Ruimtelijke Ordening en Landschap), netbeheerders (TenneT en Liander), EZK, IPO uitgenodigd. Wanneer relevant zijn ook de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), Veiligheidsregio en Brandweer aangehaakt. Door middel van thematafels is het mogelijk gebleken om het vraagstuk Grootschalige batterijopslag van verschillende zijden (energetisch, ruimtelijk, landschappelijk, milieutechnisch) te bekijken en waar mogelijk uit te diepen. De planning is om direct na de zomer van 2024 nog een vierde thematafel te organiseren.

Daarnaast vonden twee verdiepende bijeenkomsten plaats: één verdiepende sessie over energetische inpassing met gemeenten, netbeheerders en EZK plaats en één bijeenkomst over het landschappelijke onderzoek van Urban Synergy met gemeenten en provincie. Er zijn documentenstudies gedaan over kansen en risico's van batterijopslag in relatie tot het elektriciteitsnet; én over juridische kaders voor batterijopslag en juridische mogelijkheden om te sturen. Voor de evaluatie van het experimentenkader zijn interviews gehouden met gemeenten, initiatiefnemers en intern.

2. Voorstel over de scope van het afwegingskader voor grootschalige batterijen

We hebben vier types batterijopslag geïdentificeerd voor het afwegingskader:

- 1) Grote Systeembatterijen voor het landelijke net – vanaf 70 MW en hoger
- 2) Batterijen gekoppeld aan opweklocaties (bv. wind/zon)
- 3) Batterijen als onderdeel van energiehub (bedrijventerreinen)
- 4) Buurtbatterijen

Welke type batterijen vallen niet onder het afwegingskader?

- Thuisbatterijen (bij kleinverbruikers)
- Batterijen van een VvE, individueel bedrijf of maatschappelijke instelling voor het eigen gebruik

De scope richt zich op zowel het stedelijk als het landelijk gebied. Het is daarbij van belang dat provincie en gemeente (beide als bevoegd gezag) kunnen sturen op de integrale inpassing (zowel energetisch als ruimtelijk) van batterijopslag. Het is hierbij van belang dat het afwegingskader ook voldoende flexibiliteit biedt voor gemeente om hierin op te treden.

3. Batterijen energetische en ruimtelijke uitgangspunten

3.1 Energetische inpassing

In de notitie energetische inpassing van grootschalig batterijopslag (bijlage 1) worden de kansen en risico's van batterijopslag in beeld gebracht. Samenvattend blijkt dat, batterijen vooral een belangrijke rol in de energiebalancerend(diensten) hebben. Tegelijkertijd hebben alle vier types batterijen alleen in beperkte mate potentie om netcongestie op te lossen. Zo kunnen batterijen vooral van meerwaarde zijn bij netcongestie voor invoeding. Bij netcongestie voor afname is het oplossend vermogen van batterijen beperkter en is de combinatie met andere slimme oplossingen nodig. Als batterijen energetisch niet goed worden ingepast kunnen deze initiatieven de huidige congestie voor afname zelfs verergeren. Wanneer batterijen op de juiste manier worden ingezet en goed ingepast zijn kunnen ze wel bijdragen aan een betrouwbaar en goed functionerend net.

Op basis van een documentenstudie, de thematafels, en een verdiepende sessie energetische inpassing zijn er een drietal algemene onderscheidende principes voor de energetische inpassing van batterijopslag te formuleren:

- 1) Faciliteren van opslag in het kader van een stabiel landelijk energiesysteem (met een maximum van 2000 MW tot 2030)
- 2) Batterij-initiatieven die volgens definitie van ACM *congestie-verzachtend* zijn kunnen als energetisch wenselijk worden beoordeeld
- 3) Batterijopslag zal niet mogen leiden tot een aanscherpen van de netcongestie-problematiek op de verschillende netvlakken van het elektriciteitsnet en waar mogelijk bijdragen aan ontlasten van het net.

We onderscheiden vier types batterijopslag voor het afwegingskader. In onderstaande tabel is weergegeven hoe zich de algemene uitgangspunten voor de energetische inpassing van batterijen kunnen vertalen in mogelijke toetsingscriteria en sturingsinstrumenten. In het vervolg blijft nog uit te zoeken in hoever het juridisch mogelijk is een energetische toets te verankeren in omgevingsbeleid.

Grootschalige systeembatterijen dienen de balans van het landelijke net (TenneT-niveau). TenneT heeft in beeld gebracht dat tot 2030 rond 1000 tot 2000 MW aan degelijke systeembatterijen nodig zijn in Flevoland. Systeembatterijen kunnen energetisch het beste worden ontwikkeld op max. 1 km van een 380 kV-station. Belangrijk is om te benoemen dat deze grote systeembatterijen nauwelijks kunnen bijdragen aan het oplossen van netcongestie en wanneer energetisch niet goed ingepast zelfs kunnen bijdragen aan de problematiek. Tegelijkertijd zijn systeembatterijen belangrijk voor de stabiliteit van het landelijke elektriciteitsnet. Daarom zal deze vorm van batterijopslag goed moeten worden verdeeld over het gebied van de provincie en de hoogspanningscorridors. Verder moet wel bedacht worden dat met name deze batterijen commerciële batterijsystemen betreffen die voornamelijk zijn bedoeld voor energiehandel op kWh-prijsbasis.

Batterijen bij opweklocaties kunnen vooral bijdragen bij het oplossen van congestie voor invoeding. Tegelijkertijd is goede energetische inpassing ook bij dit type batterijen nodig om het risico te voorkomen dat deze batterijen de congestie-problematiek (met name bij congestie voor afname) verergeren. Batterijen bij opweklocaties en grote systeembatterijen zullen naar verwachting ontwikkeld gaan worden in het landelijk gebied.

Energiehubs en buurtbatterijen zijn enigszins met elkaar vergelijkbaar. Het betreffen beide initiatieven om energie op te wekken, uit te wisselen, gezamenlijk op te slaan binnen een beperkt geografisch gebied (de één door bedrijven, de ander door bewoners). In Flevoland zijn in verband met netcongestie op veel bedrijventerreinen initiatieven voor energiehubs in ontwikkeling. Vooral in combinatie met andere maatregelen kunnen batterijen hier een bijdrage leveren aan oplossingen. Vanuit werkspoor 3 uit het P-MIEK faciliteert de provincie dergelijke ontwikkelingen om het net lokaal beter te benutten. Batterijen bij energiehubs en buurtbatterijen kunnen uit energetisch perspectief ook grote impact hebben en zullen naar verwachting worden ontwikkeld in het stedelijk gebied.

Batterijen kunnen mits goed ingepast een bijdrage leveren aan oplossingen van lokale netcongestie, dit is echter geen vanzelfsprekendheid.

Type batterijopslag	Uitgangspunten	Mogelijke toetsingscriteria/sturingsmechanismen
Grote Systeembatterijen	- Dient de balans van het landelijke net - Een maximum van 1000 tot 2000 MW vóór 2030, - Schattingen tot 2050 hebben grote mate onzekerheid, uitgaand van een toename van factor vijf of zes ligt de behoefte dan tussen 5 000 – 12 000 MW - Binnen 1000m bij hoogspanningsstation, niet direct in verlengde van een rail (voor mogelijk toekomstige uitbreidingen van stations) - Verwachting is dat het om batterijen gaat vanaf 70MW tot ongeveer 250 MW - Goed verdelen over gebied van de provincie en de hoogspanningscorridoren	- Provincie-brede monitor over hoeveelheid batterijopslag met een maximum van 2000 MW tot 2030 - Ten minste net-neutraal aangesloten, per casus mogelijk netimpact-toets van netbeheerder - Of mogelijk tenderen door gemeente in relatie met provincie-brede monitor - Of mogelijk aanwijzen van gebieden in omgevingsbeleid
Opweklocaties	- Batterijopslag gekoppeld aan piekvermindering van grootschalig opwek is vaak wenselijk (i.v.m. congestie voor teruglevering) - Veel opweklocaties in het landelijk gebied van Flevoland	- Beoordeeld de netbeheerder het initiatief congestieverzachtend volgens definitie van ACM? - Of Bij een bestaande aansluiting: De gecontracteerde aansluitcapaciteit moet niet worden opgewaardeerd door de batterij; bij een nieuwe opweklocatie: de aansluitcapaciteit moet niet hoger zijn dan nodig is om de opgewekte energie terug te leveren - Of toets: Is een capaciteitsbeperkend contract

		(zoals CBC-A) met de netbeheerder gesloten?
Energiehubs	- Energiehubs kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het beter benutten van het bestaande net (Spoor 3 – pMIEK) - De batterij is direct gekoppeld aan een energiehub (gebruik en/of opwek) - Een energiehub in deze context is een collectief van bedrijven dat zich organiseert om energie op te wekken, uit te wisselen en gezamenlijk op te slaan. Bedrijven kunnen zich op verschillende manieren organiseren in energiehubs: als energie-coöperatie, via een GDS of met een groeps-TO. Ook andere contractvormen zijn denkbaar.	- Beoordeeld de netbeheerder het initiatief congestieverzachtend volgens definitie van ACM? - Of plaatst een collectief van bedrijven een batterij, zonder dat het totaal van de aangesloten capaciteit (individuele en collectieve aansluiting samen) hierdoor een grotere capaciteit nodig heeft? - Of toets: Is een capaciteitsbeperkend contract (zoals CBC-A of tijdsgebonden contract) met de netbeheerder gesloten?
Buurtbatterijen	- Tot nu toe geen buurtbatterijen in Flevoland bekend - Buurtbatterijen hebben een potentiële rol in een decentraal energiesysteem, maar zijn zonder bredere aanpak onvoldoende om buurt van energie te verzorgen - Vooraf kansen in combinatie met opwek	- Beoordeeld de netbeheerder het initiatief congestieverzachtend volgens definitie van ACM? - Is de batterij onderdeel van een breder gebiedsaanpak (bv. met warmteopslag of langdurige opslag)? En wordt de batterij ingezet om meer woningbouw/(maatschappelijke) voorzieningen en ontwikkelingen mogelijk te maken? - Of toets: Is een capaciteitsbeperkend contract (zoals CBC-A) met de netbeheerder gesloten?

3.2 Ruimtelijke inpassing

3.2.1 Evaluatie Experimentenkader

Op 19 juli 2024 heeft definitieve besluitvorming door GS plaatsgevonden ten aanzien van het experimentenkader. In het kader van de evaluatie van dit experimentenkader hebben een aantal interviews plaatsgevonden (bijlage 2). De evaluatie is bedoeld om inzicht te krijgen in de opbrengsten en effecten van het experimentenkader. Op deze manier hoopt de provincie op te kunnen halen of de gewenste resultaten zijn behaald en welke mogelijke verbeteringen we moeten meenemen in het op te stellen beleid, oftewel het afwegingskader. Opgemerkt dient te worden dat dit een proces evaluatie en inhoudelijk evaluatie van de voorwaarden uit het experimentenkader betreft. Op het moment van evalueren is de nieuwe situatie, waarbij de batterijen daadwerkelijk in het plangebied staan, nog niet gerealiseerd. Doorgaans vindt een evaluatie van een experimentenkader wel op dat moment plaats. De reden dat de evaluatie nu plaats vindt is vanwege onder meer een toezegging aan PS (gedaan door GS in de vergadering van 19 juli 2023), de uitdrukkelijke wens om beleid ten aanzien van batterijopslag op te stellen in verband met het ontbreken aan sturing op dit punt, en de veelheid

aan initiatieven voor batterijopslag die er zijn. Daarnaast zijn de ruimtelijke procedures van de drie initiatieven nog niet geheel afgerond. De conclusies zijn hieronder uiteengezet.

Er wordt waarde gehecht aan gezamenlijke spelregels en uitgangspunten voorafgaande aan een experimentenkader. Het Omgevingsprogramma biedt daartoe voldoende aanknopingspunten. Echter blijft de rol en verantwoordelijkheden van verschillende partijen daarbij aandacht vragen. Met name de rollen van de provincie en de gemeenten waren niet altijd helder voorafgaand en tijdens het opstellen van het experimentenkader. Daarbij wordt belang gehecht aan het gezamenlijk optrekken van provincie en de gemeenten. Er bestaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het procesverloop. Het is van belang dat deze gezamenlijke verantwoordelijkheid te blijven uitdragen en draagvlak te zoeken. Dit ook in verband met de verschillende initiatieven die zich bij de gemeenten in de 'wachtkamer' bevinden. Voor het afwegingskader is belangrijk dat het speelveld tussen rijk, provincie en gemeenten goed wordt vastgelegd. Dit zorgt ervoor dat een goed overzicht qua rolverdeling wordt gecreëerd tussen de verschillende overheden. Naast een goede rolverdeling is communicatie daarbij belangrijk. Het gaat daarbij vooral over het op tijd betrekken van partijen in het proces en het elkaar daarin vasthouden. In dat opzicht is het ook belangrijk dat de betrokken partijen elkaar blijven zoeken in de samenwerking (zowel qua proces als inhoud).

Alle experimenten hebben laten zien dat er eerst een technisch ontwerp heeft plaatsgevonden en daarna pas is gekeken naar de ruimtelijke inpassing van deze gebiedsvreemde activiteit. Daarbij is belangrijk dat vanuit energetisch en landschappelijk oogpunt bezien wordt in hoeverre de activiteit mogelijk kan worden gemaakt zonder dat de essentieel elementen uit het Omgevingsprogramma hiervoor onder doen. Bij de invulling van de ruimtelijke kwaliteit voor het afwegingskader is het belangrijk dat gekozen wordt voor een opgavegerichte benadering waarbij wordt uitgegaan van behoud en doorontwikkeling (ruimtelijke kwaliteit derhalve als uitgangspunt). Vanuit ruimtelijke kwaliteit wordt gepleit voor een brede maatschappelijke kwaliteitsimpuls. Zo'n kwaliteitsimpuls brengt met zich mee dat de criteria uit het experimentenkader en criteria uit het Programma Landschap van de toekomst breder zullen worden getrokken in het op te stellen afwegingskader. Een ontwerpend onderzoek vooraf kan ondersteunend zijn aan de locatiekeuze en inpassing van een batterijopslag. Hiermee kan beter inzichtelijk worden gemaakt hoe aan te sluiten bij bestaande (energie)structuren in het gebied. Daarbij kan tevens aandacht besteed worden aan de ondergrond door middel van de lagenbenadering. Daarnaast zal in het afwegingskader gekeken worden of er een relatie gevonden kan worden tussen het ruimtebeslag en het aantal MW. De initiatieven uit het experimentenkader kennen de gegevens zoals weergegeven in onderstaande tabel:

	Gemeente NOP	Gemeente Dronten *	Gemeente Zeewolde
Oppervlakte	4 ha	6 ha	0,45 ha
MW	250 MW	200 MW	90 MW

** In de gemeente Dronten zijn de initiatiefnemers voornemens om het energieopslagsysteem gefaseerd te ontwikkelen, afhankelijk van de ontwikkelingen op de markt en behoefte aan regelbaar vermogen. In eerste instantie zal op de eerste 3 hectare een batterij van ca. 90 MW komen.*

Er is beperkt aandacht besteed aan de energetische inpassing in het experimentenkader, maar dit zal door middel van energetische uitgangspunten een plek moeten krijgen in het afwegingskader. Hiermee wordt er geprobeerd balans te creëren tussen de aspecten energie en ruimte. Daarbij is consensus aan het begin van een ruimtelijk proces tussen de gemeenten en de provincie over zowel de energetische als ruimtelijke inpassing belangrijk. Het toepassen van maatwerk blijft daarbij belangrijk. In het experimentenkader was hier genoeg ruimte voor, gestreefd wordt om dit in het afwegingskader ook als zodanig op te nemen.

Het experimentenkader heeft opgeleverd dat de volgende aspecten een plek zullen krijgen in het afwegingskader: financiële participatie, de nut en noodzaak van batterijopslag, natuur en milieu aspecten. Voor deze aspecten is aandacht gevraagd en worden dus belangrijk geacht voor de ontwikkeling van batterijopslagen. Hierbij dient samenwerking te worden gezocht met deskundigen.

Een punt van aandacht is hoe en waar het afwegingskader een plek krijgt in het instrumentarium van de provincie voor de juridische doorwerking. Te denken valt hierbij aan de Omgevingsvisie, het

Omgevingsprogramma en/of de Omgevingsverordening. Voor dit vraagstuk zal een juridische afweging noodzakelijk zijn.

3.2.2 Landschap

In opdracht van de provincie Flevoland heeft Urban Synergy een ontwerpend onderzoek uitgevoerd naar de kansen van inpassing van batterijopslag in de ruimtelijke kwaliteit van Flevoland (bijlage 3). Daarbij is vanuit landschappelijk perspectief gekeken naar de mogelijkheden vanuit energetisch als ook ruimtelijke kwaliteitsoogpunt. Doel er van is om zo de kansen voor mogelijke locaties voor grootschalige batterijopslag in beeld te brengen. De studie is nog niet definitief mede in verband het verder vormgeven van het Afwegingskader, hetgeen nog tot aanpassing van de studie kan leiden.

Het ontwerpend onderzoek van Urban Synergy heeft opgeleverd dat voor grootschalige batterijopslag vooral locaties mogelijk zijn waarbij een 'nieuw landschap' ontwikkeld kan worden. De inzet daarbij is een clustering van energie gerelateerde functies door middel van een gebiedsgerichte aanpak die toekomst vast is. Daarbij kan tevens worden gekeken naar andere toekomstige energiefuncties (bv. waterstof) in relatie tot onder meer landschap, natuur (bossenstrategie, biodiversiteit), landbouw, water (kwel, zoet watertekort). De voorwaarden voor de inpassing zijn in dit geval onderdeel van het gebiedsproces en per locatie verschillend.

Ten aanzien van het landschap wordt door Urban Synergy opgemerkt dat het landschap zich bezig is te transformeren (energielandschap, en dus mogelijk bundeling van energiefuncties) dan wel te versterken (een robuuster casco). In dat laatste geval is het belangrijk om terughoudend te zijn met het toelaten van deze gebiedsvreemde functies. Dit alles wijst op de noodzaak om te sturen op de (locatie van de) energiefunctie, mede in relatie tot andere provinciale opgaven. Belangrijk daarbij is dat batterijopslag geweerd moet kunnen worden in geval dat als gevolg hiervan de verdere groei en ontwikkeling van het gebied ruimtelijk en planologisch belemmerd wordt.

Belangrijk ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit is wel dat het experimentenkader geleerd heeft dat de kernkwaliteiten zoals ook geduid in het Omgevingsprogramma als een essentieel element voorop staan. Dit maakt dat in het beleid hier niet zonder meer van af kan worden geweken. De thematafels in aanloop naar het afwegingskader hebben opgeleverd dat vanuit de verschillende gemeenten er op aangedrongen is om deze kernkwaliteiten te blijven benadrukken. Dit betekent dat het landschappelijk raamwerk meer aan de voorkant van de ontwikkeling van een batterijopslag als uitgangspunt zal worden genomen. Dit neemt niet weg dat maatwerk nog steeds mogelijk is. Ten slotte is het ook van belang om eisen te stellen aan de vormgeving (stapeling, kleur, vegetatie dak) vooruitlopend op de producten die de markt ontwikkelt.

3.2.3 Veiligheid gezondheid en milieu

Voor wat betreft veiligheid zijn vanuit de regio Flevoland de brandweer Flevoland en de Omgevingsdienst Gooi en Vechtstreek (OFGV) hierbij betrokken. Op dit moment is batterijopslag als milieubelastende activiteit (EOS=energieopslagsysteem) niet aangewezen. Dit zal naar verwachting eerst medio 2025 worden geregeld (aanwijzing in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)). Tot die tijd kan er gehandeld worden via het Omgevingsplan van de gemeente (artikel 22.44 lid 1 ism artikel 22.45 bruidsschat omgevingsplan (zie Staatsblad 2020,400) , dan wel door middel van toepassing van de Publicatiereeks Gevaarlijke Stoffen (PGS) 37-1 en 37-2/Informatiepunt leefomgeving (iplo.nl) Laatstgenoemde documenten zijn van toepassing op batterijopslagen die ondersteunend zijn aan een milieubelastende activiteit die in het Bal zijn aangewezen. De PGS-en kunnen dan in de vorm van maatwerkvoorschriften aan een vergunning worden verbonden. De werkwijze is dat het maatwerkbesluit wordt genomen door de gemeente waar de EOS komt en de OFGV levert aan de gemeente maatwerkvoorschriften. In principe is de gemeente bevoegd gezag, in sommige gevallen de provincie (indien de EOS verbonden is met een complex bedrijf bv datacenter).

De praktijk leert dat het bij batterijopslag vooralsnog (zo lang een en ander nog niet wettelijk geregeld is in Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)) er sprake is van incidentbestrijding. De aspecten die dan van belang zijn is: monitoring op afstand, - informatievoorziening, - toegang, twee zijden bereikbaar en -voldoende bluswater.

Brandweer en OFGV vinden verder de volgende punten belangrijk voor het afwegingskader:

- Batterijopslag als zodanig benoemen in provinciaal beleid (Omgevingsvisie, -programma en/of -verordening);
- Batterijopslag als zodanig benoemen in gemeentelijk beleid, en
- Gemeentelijk en provinciaal beleid op elkaar laten aansluiten;
- Rijk batterijopslag opnemen als milieubelastende activiteit (MBA) in het het Besluit activiteiten leefomgeving met mogelijkheid van maatwerk(-voorschriften).

Voor wat betreft gezondheid gaat het vooral om het aspect Laag Frequent Geluid (LFG). Dit fenomeen kan van invloed zijn op de menselijke gezondheid. Ca. 12% van de mensen ondervindt doorgaans hinder van dit aspect. LFG kan ook optreden bij batterijopslag. Momenteel zijn hiervoor geen wettelijke normen beschikbaar en zijn er voor zover bekend ook geen jurisprudentie beschikbaar. Dit maakt het lastig om over dit aspect concreet te zijn. Niettemin zijn er wel ontwikkelingen te noemen zoals een monitor voor LFG. Hiermee wil de provincie Noord-Holland een start maken om LFG in kaart te brengen. Nog niet duidelijk is wat vervolgens met de uitkomsten gedaan zal worden. Aan de andere kant kan het de initiatiefnemer, indien het als een criterium in het afwegingskader wordt geduïd, helpen om qua inrichting en locatie dit aspect nader mee te nemen bij de verdere realisering van een batterijopslag.

4. Juridische randvoorwaarden

Momenteel heeft de Elektriciteitswet 1998 nog zeggingskracht. Deze wet kent de volgende bevoegdheidsverdeling tussen Rijk en provincie.

aanleg en uitbreiding van een productie-installatie voor de opwekking van	met behulp van	waar	capaciteit	bevoegd gezag
duurzame elektriciteit	windenergie	op land	>100 MW	Rijk
		-	>50 - <100 MW	Provincie
	anders dan met windenergie	-	>50 MW	Rijk
andere dan duurzame elektriciteit	-	-	>500 MW	Rijk
			uitbreiding tot ten minste 500 Mw	Rijk

De Elektriciteitswet 1998 zal worden vervangen door de Energiewet. Deze is momenteel in behandeling bij de Tweede Kamer. Nu is niet duidelijk hoe de bevoegdheidsverdeling er uit komt te zien. Vooralsnog gaat het wetsontwerp uit van de volgende verdeling.

De Omgevingswet die sinds 1 januari 2024 in werking is getreden kent een aantal instrumenten die inzetbaar kunnen zijn voor batterijopslag. Waar en hoe batterijopslag een plaats moet krijgen is onder meer afhankelijk van de beleidsdoelen en bijbehorende maatregelen die zijn opgenomen. Het pakket aan maatregelen zal voldoende moeten zijn om de doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te kunnen bereiken, bijvoorbeeld het bepalen van mogelijke locaties voor batterijopslag. Belangrijk daarbij is te bepalen welke stakeholders de provincie nodig heeft voor het bereiken van welke doelen. Daar kunnen vervolgens de in te zetten instrumenten op worden afgestemd. Denk hierbij vooral aan het Rijk, de gemeenten, het waterschap en de netbeheerders. Voor wat betreft de instrumenten kan worden gedacht aan de Omgevingsvisie (PS), het Omgevingsprogramma (GS) en de Omgevingsverordening (PS). Enkel de Omgevingsverordening is bindend voor derden. Daarnaast bestaat er nog de mogelijkheid van advies met instemming indien batterijopslag staat op de Lijst van gevallen van provinciaal belang van de provincie (GS). Verder bestaat de mogelijkheid van een projectbesluit (als opvolger van het Provinciaal Inpassingsplan). In de reguliere procedures op grond van de Omgevingswet bestaat er ten slotte de mogelijkheid van de inzet als provincie van wettelijk instrumentarium (zienswijze, reactieve interventie). Een verdere uiteenzetting is terug te vinden in bijlage 4: Juridische memo Batterijopslag.

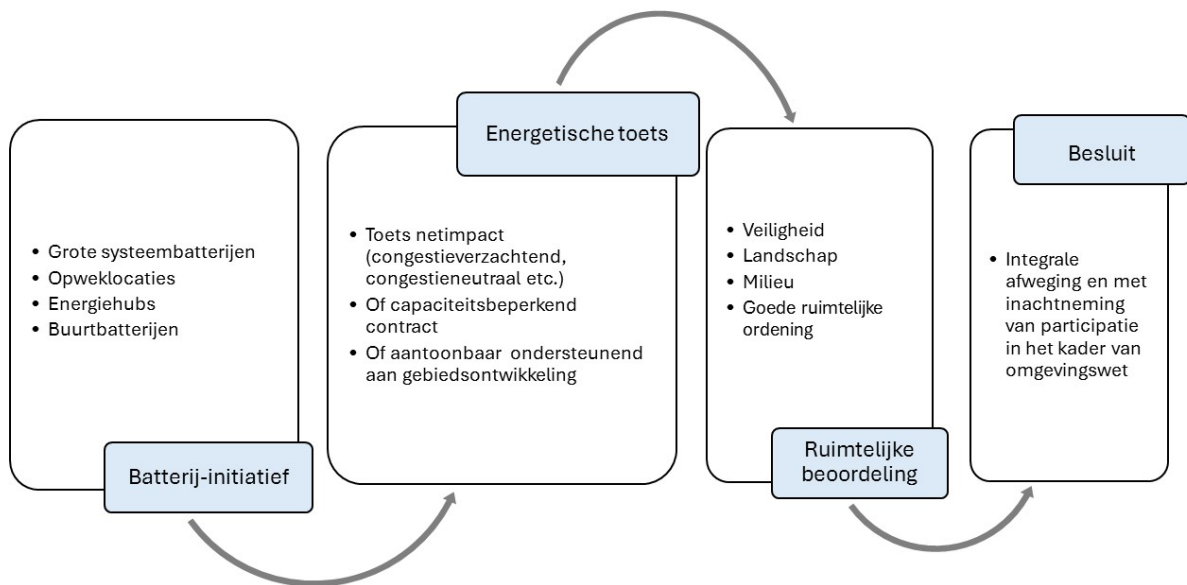
5. Proces rijk en andere afhankelijkheden

In aanvulling op de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) merkt het rijk in het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) aan dat opslagsystemen voor batterijen met een vermogen groter dan 100 MW van nationaal belang zijn. Deze batterijen hebben een functie voor het balanceren van het nationale elektriciteitsnetwerk.

Vastgesteld kan worden is dat het Rijksproces, waarvoor het Ministerie van EZK in de lead is, belangrijk is voor het wettelijk speelveld van de regio (provincie en gemeenten). Dit proces loopt tegelijkertijd aan het proces van de provincie Flevoland. Geadviseerd wordt dit proces en product af te wachten en de resultaten hiervan op te nemen in het provinciale afwegingskader. Nauwe afstemming wordt gezocht met EZK, zowel direct als ook in IPO-verband om met dit proces rekening te houden, maar tegelijkertijd verdere stappen te kunnen zetten in de provinciale beleidsontwikkeling.

Conclusies: Voorstel over leidende principes en uitgangspunten

- Ruimte en Energie gezamenlijk beoordeeld vanuit integraal oogpunt
- Volgordelijkheid: wanneer een initiatief energetisch niet wenselijk is, dan is ruimtelijke beoordeling niet meer nodig

Voortuitblik

Na de beeldvormende sessie dienen de opmerkingen vanuit de commissie RND verwerkt worden in een concept afwegingskader. Nu dat mogelijke uitgangspunten voor de energetische inpassing in beeld zijn gebracht, gaan we verder verdiepen hoe deze juridisch in een sturingsinstrument vertaalbaar zijn. Er wordt daarnaast nog eens een stakeholdersessie gepland met gemeenten, netbeheerders, EZK, IPO en initiatiefnemers.

Nadat GS instemt met een concept afwegingskader wordt deze ter inzage gelegd voor reacties vanuit de bedrijven cq maatschappij.

Op basis van bovenstaande (gunstige) planning zou een afronding van het concept afwegingskader met de verwerking van de opmerkingen uit de ter-inzage-legging kunnen leiden tot het vaststellen van een afwegingskader door PS medio/eind Q4 2024 of Q1 van 2025.

Bijlagen

- Bijlage 1: Energetische inpassing grootschalige batterijopslag 2024 afwegingskader
- Bijlage 2: Evaluatie Experimentenkader Grootschalige batterijopslag Flevoland
- Bijlage 3: Concept ontwerpend onderzoek landschapsbeleid batterijopslag Provincie Flevoland-Urban Synergy
- Bijlage 4: Juridische memo batterijopslag